

Mühendisler ve Örgütlenme...

ASIL ŞİMDİ ÖRGÜTLENME ZAMANI

Abdulah KAHRAMAN

HaberSen Örgütlenme Sekreteri

Kamu emekçilerinin 12 yıldır sürdürdüğü sendikal haklar ve özgürlükler mücadelesi 4688 sayılı kamu çalışanları sendikası yasasının çıkmasıyla beraber yeni bir aşamaya girdi.

Yasanın Meclis'te görüşülmesi sürecinde verdiğimiz mücadeleye rağmen KamuSen'in desteğiyle TİS ve grev hakkı olmayan bir yasa çıktı. TİS ve grev hakkı dışında da bu yasada birçok anti demokratik hükümler ve yasaklar mevcut. Yüzbinlerce kamu çalışanı örgütlenme özgürlüğünden mahkum ediliyor.

KESK olarak yasa çıktığı gün "bu yasa bize dar gelir" dedik. Esas olarak yasaların, ilgililerin fiili olarak bulunduğu konumu tespit edip buna göre çerçeve çizmesi gerekirken bu yasayla kamu emekçilerinin mücadelesinin önü kesilmek istenmektedir.

Yasanın çıkmasıyla beraber tüzüğümüzde zorunlu değişiklikleri yaptık ve ifade ettik: "Toplu görüşmeyi toplu sözleşmeye çevireceğiz". Mücadelemizi engelleyip devlet güdümlü sendikayı örgütlemeye çalışanlara fırsat vermeyeceğiz. Dün olduğu gibi yarın da uluslararası sözleşmelerden ve sendika olmaktan doğan haklarımızı kullanmakta tereddüt etmeyeceğiz. Rehberimiz her zaman çalışanların talepleri olacaktır.

Ayrı örgütlenme yanlıştır

Kamu işyerlerinde yıllarca sendikal örgütlenmenin biçimi tartışıldı. Postacılar, Telekomcular, TRTciler, mühendisler, teknisyenler ayrı ayrı sendika kurmayı tartıştılar. Dünyada her iş kolundan milyonlarca çalışan ortak örgütlenmelere giderken ülkemiz emekçileri hep zaman ve enerji kaybetti. Bir taraftan hep birlikte yoksullaştık, işsiz kaldık, diğer yandan sağlıklı örgütlenmeler oluşturamadık. Hep karanlıkta göz kırptık. 4688 sayılı yasaya göre basınyayın ve iletişim işkolunda PTT, Türk Telekom, TRT, BasınYayın Genel Müdürlüğü, RTÜK, Telekomünikasyon Kurumu ve Basın İlan Kurumu var. Yani bundan sonra işçiler hariç bu 7 kurumun çalışanları aynı sendikada örgütlü mücadele sürdürecekler.

Bu 12 yıllık mücadele sürecinde mühendis ve mimar kamu çalışanlarının örgütlenmeye katkıları hep sınırlı kaldı. Çok tartışıp az çalışmayı tercih ettiler ve bir taraftan birikimlerini mücadeleye yeterince aktarmayarak daha güçlü yapıların doğmasına olanak sağlamadılar, diğer taraftan azımsanamayacak sayıda üye kaybı oldu. Süren mücadeleden olumlu etkilenmeleri de yeterince olmadı. Sendikamız HaberSen'de üye mühendis sayısı diğer çalışanların yüzde 10'u kadar bir oranda kaldı.

Özelleştirme ve taşeronlaştırmanın artması, devletin gitgide üretimden çekilmesi, mühendismimarların büro memuru durumuna düşürülerek işsizleşmesi ve yoksullaşması sürecini yaşıyoruz. Mutlu azınlık olmaktan, potansiyel yönetici olmaktan çıkıldı. Artık sendikal örgütlenmeye burun kıvrırmak değil, dört elle sarılmak zamanıdır. Kimse başkalarının çizdiği kaderi yaşamak zorunda değildir.

Bugün işyerlerinde en çok haksızlığa uğrayan, kıyım yaşayan kesimlerin başında mühendismimarlar gelmektedir.

Gerek sendikamız HaberSen, gerekse konfederasyonumuz KESK hep "hak verilmez alınır" şiarıyla hareket etmiştir. Bugün sendikaların programında bu kesimin sorunları yeterince yer almamaktadır çünkü bunun mücadelesini dillendirecek olanlar yüzlerini henüz örgütlü mücadeleye yeterince çevirmemişlerdir.

Derneklerin ve odaların ilgi alanları, kuruluş amaçları, etki güçleri sendikalardan farklıdır.

Küresel Direniş

Eylül 2001'de UNI adlı bir dünya sendikasına üye olduk. Bu konuda ülkemizdeki tek kamu sendikasıyız. UNI, 16 milyon üyeli, 140 ülkeden 1000'i aşkın sendikanın üye olduğu, telekom, posta, basınıyayın, bankacı, sigortacıların bulunduğu bir sendika.

Günümüzde tüm sorunlar küresel yaşanıyor. Karşı koyuşun da aynı ölçülerde olması gerekiyor. Bırakın meslek veya işkolu sendikacılığı ile hak almayı, ülke boyutunda örgütlenmeler bile yetersiz kalabilmektedir. Siyasi iktidarın IMF politikalarını uyguladığı ülkemizde sorunların çözümü için işkolumuzdan başlayarak tüm dünyada işçilerin, memurların, emeğiyle geçinen herkesin ortak örgütlenme zorunluluğu vardır.

Bu çerçevede konfederasyonumuz KESK'in de içinde yer aldığı Emek Platformu oluşturuldu. 9 Kasım 2001'de tüm dünyada eş zamanlı "küresel saldırılara karşı küresel direniş" adı altında ortak eylemler yaptık. Hem ülke bazında, hem de dünya genelinde ortak örgütlenme ve ortak mücadele çabamızı sürdürüyoruz.

Hedefimiz çalışanların tek örgütünü yaratmaktır. Bu mücadelede mühendismimarların hayati önemi vardır. Sadece üye olmak yetmiyor, sendika yönetimlerine katılmak gerekiyor. Zararın neresinden dönülse kardır deyip sizleri bir an önce sendikamız HaberSen'de ve KESK'e bağlı sendikalarda örgütlenmeye çağırıyoruz.

TİS ve grev hakkımızı hem fiilen kullanacağız, hem de yasaya yazdıracağız. Sendikalarımız vasıtası ile işyerlerimizin yönetimine katılacağız. Kaderine razı olan değil kaderini belirleyen olacağız. Süreci kısaltmak biraz da sizlerin elindedir.

MÜHENDİSLER DE İŞÇİLEŞTİ

Neşet DEMİRTAŞ

ESM (Enerji Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri) Sendikası Genel Başkanı

Ülkemizde mühendis mimar kesiminin bugün içinde buldukları durumu daha net bir şekilde ortaya koymak için evrensel boyutuyla "mühendislik nedir" sorusunu yanıtlamamız gerekiyor. Mühendislik, en geneli ile tasarlamak, projelendirmek, imalata hazırlamak ve yönlendirmektir. Ülkemizde bu işlerin büyük bir kısmı yabancı şirketler tarafından ülke gerçekleri ve halkın çıkarları gözönünde bulundurmada yapılmaktadır. Gerek ülkemizin dışa bağımlı ekonomik yapısı, gerekse üniversite yaşamı boyunca kazandırılan mesleki formasyon, evrensel düzeyde mühendislikmimarlık yapabilmemize izin vermemektedir. Çünkü bizim gibi ülkelerde sistem gerçek anlamda mühendismimara gereksinim duymaz. Bunun yerine yabancı teknolojileri tercüme edecek, uygulayacak mühendislik altı teknik elemana gereksinim duymaktadır. Bugün varolan teknik üniversitelere yenileri eklenerek ucuz işgücünün yaratılmasına çalışılmaktadır. Tüm bunlara mühendismimarların kendi sorunlarına duyarsızlıkları ve bireysel çıkış çabalarına yönelmeleri eklenince ekonomik ve özlük olarak işçilerin gerisine düşmekteyiz. Bunu işçilerin mücadeleleri sonucu kazanmış olduğu hakları çok gördüğümüzden değil, örgütlülükte sağlanan kazanımları göstermek açısından örnekliyorum.

Mühendismimarların geçmiş yıllarda aldıkları fazla ücret, kariyer ve pazarlık güçleri gittikçe erimiş buna rağmen dışardan beklentileri devam etmiş, örgütlülüğün getirdiği kazanımlar yeterince bilince çıkmamıştır. Çünkü halen geçmişteki konumlarının etkisinin sürdüğü sanılmakta, bugün geldiğimiz koşullar yeterince değerlendirilmemektedir. Sosyal haklara, iş güvencesine, mesleği uygulama olanağına ülkede, iş yerlerinde, teknik süreçte ve politikalarda söz sahibi olmayan kapsam dışı, sözleşmeli ve sendikası mimarmühendislerin artık kaybedecek fazla bir şeyleri olmadığı açıkça ortadadır.

Somut konuların netleşmesine rağmen düşüncelerin aynı nitelikte olmayışı belirsizliklerin birinci nedenidir. Diğer bir belirsizliği ise "nasıl bir sendika" modeli oluşturmaktadır. Bazı mühendis-mimarlar, bugün mevcut kamu çalışanları sendikalarında örgütlenmenin mühendislerin-mimarların sorunlarını çözemeyeceğini savunmaktadır. Neden olarak da; mühendis-mimarların işçi ve memurlardan farklı olması gibi meslek-kariyerist nedenlerden kaynaklanan, somut maddi şartları yansıtmayan gerçekleri öne sürmektedirler. Oysa gerek mühendisler, gerekse mimar-mühendis olmayan kamu çalışanları, işçiler bedensel ve zihinsel güçleri ile üretim gücüne katılırlar. Zihinsel ve bedensel güç, üretimin bileşenleridir ve üretim sürecinde birleşerek sonuçta bir ürünü veya bir hizmeti yaratırlar.

Sonuç olarak emekten ve demokrasiden yana kamu işyerlerinde örgütlenmiş olan KESK'e bağlı sendikalara aktif olarak katılalım. Ülkemizde teknik politikalarda söz sahibi olmanın, mesleğimizi yapabilmemizin ve ekonomik demokratik özlük haklarımızı kazanmanın tek yolunun örgütlenmeden geçtiğini düşünüyorum. Bu temelde grevli toplu sözleşmeli sendikal haklarla donatılmak için Enerji, Sanayi, Madencilik Hizmet Kolu kamu işyerlerinde KESK'e bağlı kısa adı ESM olan Enerji, Sanayi ve Maden Kamu Emekçileri Sendikası'na henüz üye olmamışsak üye olalım, üye olmayanları üye yapalım.

Bugün gelinen noktada; emekten, demokrasiden yana olan herkesin daha fazla dayanışmaya, birliğe ve örgütlülüğe ihtiyacı var.

Ülkemizin ve dünyanın içine girdiği süreçte ekonomik toplumsal ve siyasal alanlarda köklü değişiklikler yaşanıyor. Emegiyle geçinenlere ağır bedeller ödetilmeye çalışılıyor. Ülkemizde yaşanan ekonomik, sosyal, siyasal kriz her geçen gün emekçilerin aleyhine derinleştirilerek sürdürülmek isteniyor.

Ya sıradan bir insan olacak, sessiz kalacak, göz yumacak, görmeyen, duymayan, konuşmayan bir insan olacağız; ya da bu gidişe dur diyecek adımlar atacağız. Çünkü sorunlarımızın oldukça fazla olduğu, yaşamın bugün emegiyle geçinenler için ne anlama geldiği artık bir sır değildir. Yakınmak, kaderci düşünmek sorunlarımızı çözmiyor ve çözmeyecektir. Çözüm bizlerin örgütlü mücadelesinde ve gücünde yatmaktadır.

SENDİKALI OLMAKTAN BAŞKA ÇARE VAR MI?

Cengiz FAYDALI

KESK/ENERJİ YAPI YOL SEN Merkez Yönetim Kurulu Başkanı

Kamu çalışanları olarak 1989 yılından beri ekonomik, sosyal, demokratik haklarımızın geliştirilmesi mücadelesini kurmuş olduğumuz sendikalarda sürdürüyoruz. Yaklaşık 12 yıldır sürdürdüğümüz sendikal mücadelemiz bir yandan varolan örgütlenme haklarımızı hükümetlere, parlamentoya kabul ettirmek bir yandan da neoliberal politikaların sonuçları olarak ortaya çıkan yoksullaştırma açlık ve sefaletle karşı teslim olmama, işyerlerini, işimizi kaybetmeme mücadelesini içeriyordu.

Tüm bu 11 yıllık mücadele sürecimize rağmen ülkenin son yirmi yılda uygulanan politikaların sonucu kamu maliyesinin yok edilmesi ve 2001 yılının tamamında ortaya çıkan krizler nedeniyle esnaf, serbest çalışan mühendis, mimarlar işini kaybetti, bürosunu kapattı, çiftçi, işçi, kamu çalışanı yoksullaştı.

Sendikalar yasası 12 Ağustos 2001'den itibaren yürürlüğe girdi. Yasaya göre tüm kamu kuruluşları, işletmeleri 11 hizmet koluna ayrıldı. KESK'e bağlı sendikalar hizmet kollarına göre örgütlenmelerini uyarlama çalışmalarını sürdürüyorlar.

Onbinlerin 11 yıllık mücadelesiyle sürdürülen kamu çalışanları sendikal hareketi eylem ve etkinliklerinde dönem dönem örgütledikleri kesimlerinden daha fazla kitlenin katılımını sağlamış olmalarına rağmen üye bazında sendikal örgütlenmesi henüz istenen düzeye çıkamamıştır. Özellikle

yasa içinde yetkili sendika olma konusu sendikal hareketle doğrudan bağlılığı önemli hale getirmiştir.

Süreçte kamu çalışanları açısından özellikle Devletin (meşru ve fiili sendikal hareketin önünü kesmek için) uluslararası çalışma örgütünün ve insan hakları bağlamındaki temel hak ve özgürlüklere aykırı düzenlemeleri içeren yasal düzenlemenin yanısıra, yukarıdan aşağıya siyasal iktidarın uzantıları ve bürokratlar aracılığıyla örgütlenilen "memur sendikaları"nın varlığı nedeniyle kamuda çalışan mühendis ve mimarların sendikal hareket içinde aktif sorumluluk almaları aydın sorumluluklarının da bir gereğidir. Özellikle neoliberal politikalar sonucu açlık sınırı getirilmiş, emeklilik, sosyal güvenlik, özlük haklarının teker teker elinden alındığı bir dönemde bağımsız, demokratik sendikal yapıları güçlendirmek, omuz vermek her kamu çalışanının vazgeçilemez bir sorumluluğu olduğunu unutmamamız gerekiyor.

ENERJİYAPI YOL SEN'in Enerji, Yapı, Altyapı Kadastro Hizmetleri kapsamında örgütlü olduğumuz işyerleri yasa ile 3 farklı hizmet koluna ayrıldı. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve bağlı kuruluşlar, Tapu ve Kadastro Müdürlüklerini kapsayan işyerleri bundan sonra YAPIYOL SEN, TEAŞ, TEDAŞ, DSİ, EİEİ, İşyerleri ve MadenSen'in örgütlülüğü olduğu TKİ, MTA, Etibank, İsdemir, Genel SanayiSen'in örgütlü olduğu MKE, Sanayi Bakanlığı, SEKA işyerleriyle ayrıca Tarım GıdaSen'e bağlı Çay İşletmeleri, TEKEL işletmeleri, ŞekerSen'in örgütlü olduğu Şeker Fabrikaları, Enerji, Sanayi ve Madencilik Hizmet kolunda kurduğumuz ESM'de örgütleniyorlar.

Ayrıca ENERJİYAPI YOL SEN olarak örgütlü olduğu Devlet ve Hava Meydanları İşletmeleri de Birleşik Taşımacılık Sendikası (BTS)'de yeniden örgütleniyorlar. ENERJİYAPI YOL SEN'in örgütlülük düzeyi kamu çalışanları sendikaları içerisinde oran olarak en yüksek düzeyde olmasına rağmen işyerlerimizdeki tüm kamu çalışanlarını 11 yıllık mücadele süreci içinde doğrudan üye haline getiremediğimiz bir gerçektir. Mühendis ve mimarlar üyelerimiz azımsanmayacak kadar olmakla birlikte halen işyerlerimizde üye olmayan ciddi bir mühendismimar kitlesinin varlığı da sözkonusudur. 1954 yılından itibaren TMMOB örgütlülüğü içinde olan mühendismimarlar mesleki birikimlerini üretim süreçlerine sokarak işyerlerinde ülkenin sorunlarına çözüm doğrultusunda demokratik platformlarda sorumluluklar almışlar, sorumlulukların gereklerini yerine getirmişlerdir.

Kamuda çalışan mühendismimarlar çalışanların demokratik sendikal hak ve özgürlüklerin sağlanması mücadelesini onlarca yıldır sürdürmüşlerdir. 70'li yıllarda TEK SEN'i kurmuşlar, 10195 kapsamında çalışan teknik elemanlar 1971 yılında 657 kapsamına geçirilmişler. Memur sendikalarının yasaklanması ve 12 Mart 1971 TEK SEN'in kapanmasından sonra, Türkiye Teknik Elemanlar Birliği TÜTEB'i daha sonra Türkiye Teknik Elemanlar Derneği TÜTED'i kurmuşlar, bir yandan da TMMOB çatısı altında hak arama mücadelesini devam ettirmişlerdir.

70 yılların koşullarında ayrı Teknik Eleman Sendikası, dernek olarak sürdürülen MühendisMimarların örgütlenme çalışmaları, kamuda çalışan mühendismimarların 1990'lı yıllardaki kamu çalışanlarının mücadelesinin bir parçası olarak gelişmiştir.

Devletin yeniden yapılandırılması çerçevesinde kamunun küçültülmesi politikalarının sonuçları olarak yatırımların yıldan yıla azalması, kamunun işletmelerini, kurumlarının işlevsizleştirilmesi, sanayisizleşme politikalarının, doğal sonucu olarak devletin personel politikasında personelin ekonomik ve özlük haklarının da iyileştirme değil küçültme, kötüleştirme uygulamaların tüm kamu çalışanlarını olduğu gibi mühendis ve mimarları da direkt etkilemiştir.

Sanayileşme, toplumsal amaçlı hizmet üretme politikalarında vazgeçilmesinin sonuçları olarak kamuda çalışan mühendis ve mimarlar askeri, mülkiidare meslek gruplarının yararlandığı hak ve tazminatlar gerisinde kalan ödemelerle karşı karşıyadır. Yıllardır özel hizmet tazminat oranlarında ayarlama yapılmamıştır. Al(ma)mış oldukları kira yardımı (600 bin TL) sorunları vardır. Zorunlu tasarruflarına diğer kamuda çalışanlar gibi el konulmuştur. Siyasal nitelikli kadrolaşmalardan en

fazla etkilenen kesimlerdir. Bayındırlık, İller Bankası, Karayolları gibi kuruluşlarda yüzlerce mühendismimar görev ünvanları değiştirilmiş, zorla tayin (sürgün) uygulamasıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu uygulamalar Ulaştırma Bakanlığı Türk Telekom'da da yaygın olarak görülmektedir.

Norm kadro uygulaması, Köy Hizmetlerinin kapatılması, DSİ, TCK gibi kuruluşların taşra birimlerinin kapatılacak olmasıyla yeni sorunlarla karşı karşıya kalacaklardır. Günlük harcırah ücretleri komik (I. derece mühendismimarın günlük harcırahı 8 milyon TL) düzeydedir. Refah payı gözetilmeden sadece son on yıl içerisindeki ücretleri 730750 dolarda 300 doların altına düşmüştür. Kısaca diğer kamu çalışanlarıyla aynı kaderi paylaşmışlardır.

Yeni liberal politikaların özünü oluşturan kamunun ürettiği mal ve hizmetlerin ticarileştirilmesi ve sermayenin denetimine bırakılması anlamına gelen özelleştirme uygulamalarının ülke ve halkı doğrudan etkilenmesi sonuçlarıyla birlikte dar anlamda çalışanlarla birlikte mühendis ve mimarlar açısından doğrudan sonuçları, zorunlu emeklilik, zorunlu tayin ya da işini kaybetmek şeklinde olmaktadır.

Küresel sermayenin ülkemize biçtiği misyon; içeride zor ve baskı ile tüm çalışanlara kölece yaşam koşulları dışarıda uluslararası sermayenin jandarmalığına soyunmuş ve uluslararası sermayeye ve işbirlikçi ortaklarına kaynak transferini görev bilen "polisjandarma devleti"dir.

Kamuda çalışan mühendismimarların kendileri yok edici ücret ve kamusal politikalara karşı fiili ve meşru mücadele anlayışı üzerinde yükselmiş demokratik işleyişi olan sendikal hareketin içinde yer alması, birikimlerini sendikalara aktararak işyeri ve kamusal alan mücadelesi içinde yer alması, alınmaya çalışılmasına katkı vermesi kaçınılmaz bir görevdir.

Haydi Sendikalarımızda Örgütlenelim! Tüm MühendisMimar Şehir Planlamacılar Sendikalara!

KESK Hizmet Kollarındaki Sendikalar;

Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Kolunda EĞİTİMSEN,
Sağlık ve Sosyal Hizmetler Hizmet Kolu SES,
Yerel Yönetim Hizmetleri Hizmet Kolu TÜM BELSEN,
Büro, Bankacılık ve Sigortacılık Hizmetleri Kolu BES,
Enerji, Sanayi, Madencilik Hizmet Kolu ESM,
Tarım ve Ormancılık Hizmet Kolu TARIM OR KAMSEN,
Basın, Yayın ve İletişim Hizmetleri Hizmet Kolu HABERSEN,
Ulaştırma Hizmet Kolu BTS,
Kültür ve Sanat Hizmetleri Hizmet Kolu KÜLTÜRSEN,
Bayındırlık, İnşaat ve Köy Hizmetleri Hizmet Kolu YAPIYOL SEN